

KSIĄŻKI I RELACJE

24 kwietnia 2024 r. w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Książki, odbyło się seminarium zatytułowane „Strefa Czytania - Książki i Relacje”.

Było to wydarzenie, podczas którego poruszono wiele tematów dotyczących znaczenia książek w naszym życiu, tego jak wpływają na nasze myśli, emocje i wyobraźnię, a także jakie relacje tworzymy z ulubionymi autorami i ich dziełami.

Seminarium zgromadziło pasjonatów literatury, bibliotekarzy, wydawców oraz miłośników książek, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami i refleksjami na temat znaczenia literatury.

TEMATYKA

- Staś i Nel w oku cyklonu, czyli klasyka literatury w sytuacji zagrożenia - dr Robert Mertuszka
- Bohater literacki we współczesnej literaturze dla dzieci - jaki powinien być? Prezentacja na bazie wybranych książek Wydawnictwa Literatura - Wiesława Jędrzejczyk
- Książka - "walizka" do mądrego świata - Sylwia Machelska Książki obcojęzyczne w bibliotece szkolnej - Marta Kulla
- O "kultowych" książkach w XVII i XVIII wieku i o ich wpływie na czytelników - prof. UW dr hab. Paweł Kaczyński

Staś i Nel w oku cyklonu, czyli klasyka literatury w sytuacji zagrożenia

Seminarium zapoczątkowało wystąpienie dr Roberta Mertuszki. Dotyczyło ono refleksji na temat propozycji zmian w podstawie programowej z języka polskiego, zmian odnoszących się do kanonu lektur szkolnych.

Dr Mertuszka zaczął wystąpienie od wspomnienia toczącej się teraz dyskusji dotyczącej obecności w kanonie lektur książek takich, jak powieść "W pustyni i w puszczy" Henryka Sienkiewicza, których treściami nie tylko trudno jest zainteresować nowe pokolenia, ale którym zarzuca się obecnie utrwalanie szkodliwych stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji.

W dyskusji tej dr Mertuszka przychylił się do stanowiska prof. Ryszarda Koziołka, broniącego obecności tej tektury w kanonie lektur szkolnych, wskazując, że książkę należy dziś czytać w krytyczny sposób.

Prelegent argumentował, że “W pustyni i w puszczy” obecnie można omawiać w inny sposób niż dotychczas - poprzez zmianę kontekstu - książka ta może stać się dobrym punktem wyjścia do rozmowy o XIX-wiecznym rasizmie i kolonializmie.

Podniósł też kwestię, czy nauczyciele są gotowi na taką zmianę i wspominał o potrzebie stworzenia nowych materiałów dydaktycznych, które mogą wspomóc nauczycieli w nowej interpretacji znanych tekstów z kanonu lektur. Dzięki nowej interpretacji, klasyki literatury mogą być bardziej interesujące dla współczesnych uczniów.

Odnosząc się do zmian w podstawie programowej dr Robert Mertuszka zauważył, że należy przygotować zupełnie nową podstawę. Warto odchudzić podstawę z tych tekstów, które i tak rzadko były omawiane. Prelegent wskazał, że powinno dojść do wymiany jednych tekstów na nowsze, bardziej interesujące młodych ludzi. Prelegent zauważył, że jeśli w podstawie programowej jest niewiele współczesnych tekstów, to młodzież nie ma książek, z którymi mogłaby się identyfikować, które są głosem pokolenia i pozwalają na otwarcie się młodych ludzi na możliwości dyskusowania.

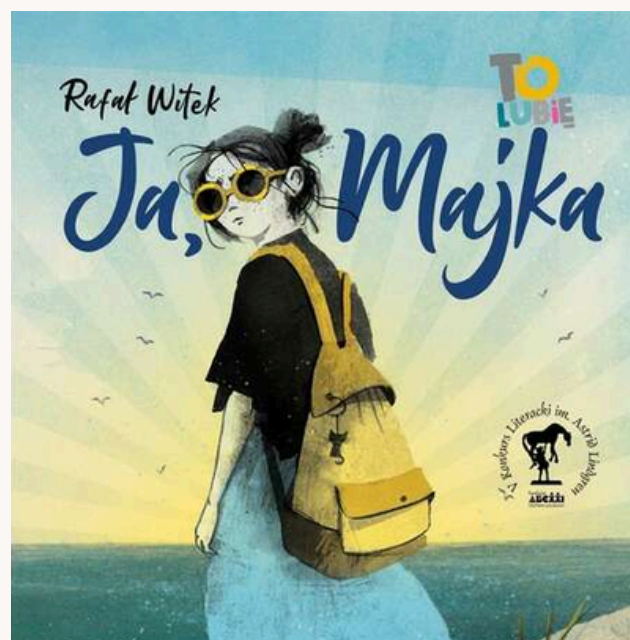
Bohater literacki we współczesnej literaturze dla dzieci - jaki powinien być?

PREZENTACJA NA BAZIE
WYBRANYCH KSIĄŻEK
WYDAWNICTWA LITERATURA

Na wstępie prelegentka przedstawiła szereg książek, dla młodszych dzieci, których bohaterowie zmagają się z różnymi trudnościami.

Wśród nich były książki dla dzieci i młodzieży, takie jak "Sklep z babciami" Dominiki Gałki i Macieja Szymanowicza - o relacji chłopca ze swoimi przyszywanymi babciami, "Ja Majka" Rafała Witka - o dziewczynce, która nie wsiadła do autokaru powrotnego z kolonii, ponieważ nie chciała wracać do domu.

Pani Wiesława Jędrzejczyk dokonała porównania bohaterów literackich z początku XX wieku, takich jak Pollyanna, Ania z Zielonego Wzgórza, Chtopcy z Placu Broni, Winnetou, czy Tomek Sawyer, z bohaterami współczesnych powieści. Zaznaczyła, że aby namówić dzieci do czytania, należy im podsuwać współczesne książki, w których bohaterowie przeżywają rozterki i problemy podobne do tych, które dotyczą obecnie dzieci i młodzież.

Poleciła książki "Mój kumpel Jeremi" i "Jak zdobyć supermoc" Ewy Martynkien - publikacje o tym jak radzić sobie ze stalkingiem i przemocą rówieśniczą oraz "Biuro dzieci znalezionych" Andrzeja Marka Grabowskiego i "Masia czarownica" Anny Onichimowskiej - nagrodzone książki, opowiadające o dzieciach, które wyróżniają się wśród innych, o ich problemach i o tym jak sobie z nimi radzą.

Prelegentka przedstawiła ciekawe publikacje dla nastolatków - serię „Plus minus 16”, w których oprócz charakterystyki środowiska, w jakim dorastają powieściowi bohaterowie, przedstawiono problemy z jakimi się mierzą, niebezpieczeństwa, jakie na nich czyhają.

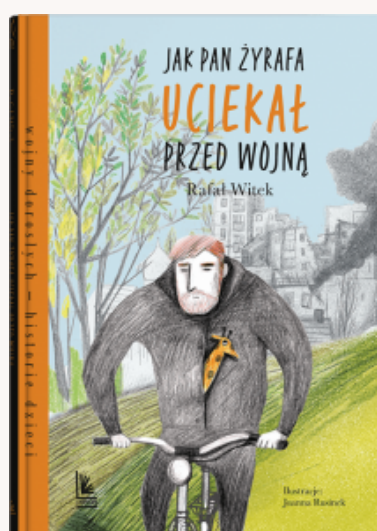
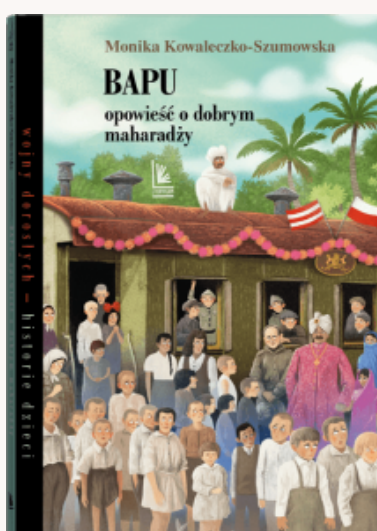
Jedną z polecanych książek była "Najukochańsza" Joanny Jagiełło - o Miłce, która jako mała dziewczynka zamieszkała z babcią, bo jej mama nie była w stanie się nią zająć. Od kiedy zamieszkała z mamą, zaczęły pojawiać się kolejne problemy. Dziewczyna musiała zmierzyć się z trudnymi emocjami - bólem straty, poczuciem odrzucenia, łaknieniem bliskości drugiego człowieka, potrzebą akceptacji rówieśniczej.

Inna polecana książka - "Chuligania" Katarzyny Ryrych opowiada o dziewczynce, która jest zamknięta w sobie, kolczasta i jak sama mówi o sobie "nie adopcyjna". Nie wierzy, że znajdzie rodzinę, która będzie ją chciała adoptować.

Pani Jędrzejczyk zaprezentowała serię książek "Wojny dorosłych - historie dzieci", realizowaną wraz z Muzeum Powstania Warszawskiego. Publikacje wydawane w tej serii opowiadają o czasach II wojny światowej. Ukazuje się w niej również wiele książek mówiących o innych konfliktach pojawiających się na świecie. Książki te przybliżają temat wojny w przystępny dla dziecka, zrozumiały sposób.

Prelegentka wspomniała też o ciekawej propozycji dla nauczycieli: scenariuszach lekcji do książek wydawanych przez Wydawnictwo Literatura.

SYLWIA MACHELSKA

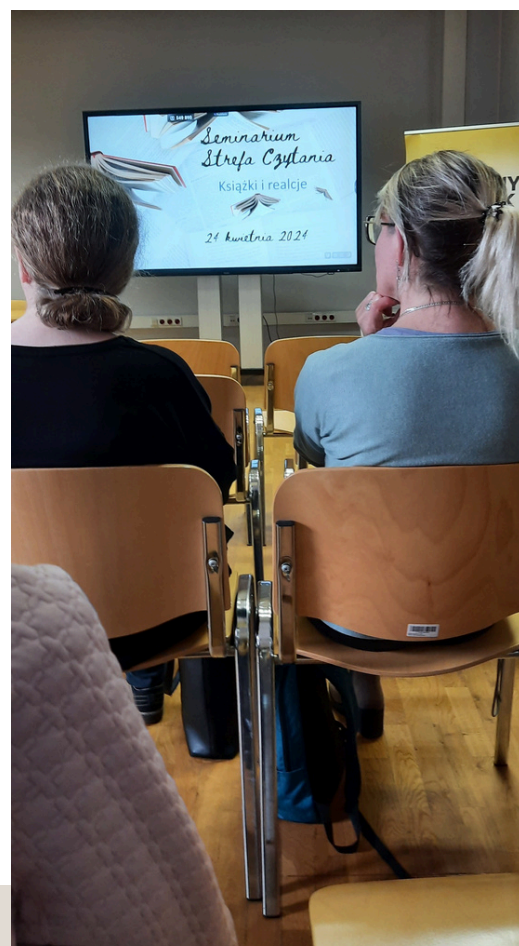

Książka - "walizka" do mądrego świata

Podczas prezentacji prelegentka opowiedziała, w jaki sposób rozwija u dzieci w wieku przedszkolnym miłość do książek i czytania. Podzieliła się także praktycznymi wskazówkami, jak wykorzystać książki do stworzenia magicznej przestrzeni do nauki i zabawy. W przedszkolu, w którym pracuje dzieci przynoszą w każdy piątek swoje książki z domu – wspólnie je oglądają, opowiadają historie nawiązujące do treści, a w zabawach naśladują czynność czytania rówieśnikom.

W każdej grupie przedszkolnej książki dla dzieci są poukładane na półkach zgodnie z ich przeznaczeniem – egzemplarze ogólnodostępne dla przedszkolaków i książki „wyjątkowe”, o chęć skorzystania z których dzieci informują nauczycielki. Szczególnie ważną literaturę stanowią książki wypożyczone z Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu przechowywane w specjalnym kufierku.

W przedszkolu nauczycielka stworzyła także miejsce zwane „szpitalem dla książek”, gdzie wraz z dziećmi naprawiane są drobne uszkodzenia. Prelegentka zakończyła wystąpienie filmikiem prezentującym rozmowę z dziećmi na temat książek i czytania.

Książki obcojęzyczne w bibliotece szkolnej

Podczas swojego wystąpienia Pani Marta Kulla omówiła czym jest literatura obcojęzyczna i jaką rolę odgrywa w bibliotece szkolnej. Podkreśliła, że książki obcojęzyczne to nie tylko podręczniki do nauki języków obcych, ale również bogate źródło wiedzy o innych kulturach.

Prelegentka przedstawiła argumenty za utworzeniem kącika książki obcojęzycznej w bibliotece szkolnej. Taki kącik może ułatwić uczniom dostęp do książek obcojęzycznych i zachęcić ich do ich czytania. Można w nim umieszczać książki ilustrowane, uproszczone lektury lub książki do nauki języków obcych.

W ramach edukacji czytelniczej można zachęcać uczniów do korzystania z książek obcojęzycznych poprzez wystawy i pokazywać jak wyglądają książki w innych kulturach. Książki te można też włączać do wystaw tematycznych.

Podczas konkursów i wydarzeń bibliotecznych warto wykorzystać łamańce językowe i inne konkurencje z wykorzystaniem książek obcojęzycznych. Nauczyciele języków obcych mają możliwość wykorzystania literatury obcojęzycznej na różnych poziomach trudności. Mogą być to zajęcia, podczas których uczniowie wyszukują wyrazy wykorzystując słowniki. W czasie zajęć o budowie i historii książki i pisma można pokazać uczniom różnice w wydawaniu książek w różnych krajach i zaprezentować książki z różnych kultur.

Prelegentka przedstawiła jak wykorzystać literaturę obcojęzyczną w projektach edukacyjnych na podstawie projektu dotyczącego Hiszpanii. Książki hiszpańskojęzyczne zostały włączone do projektu, podczas którego uczniowie spotkali się z filologiem hiszpańskim, przeprowadzili wywiad z gościem, tworzyli tematyczne dekoracje i zorganizowali pokaz tańce.

PROF. DR HAB. PAWEŁ KACZYŃSKI

O "kultowych" książkach w XVII i XVIII wieku i o ich wpływie na czytelników

Dr hab. Paweł Kaczyński zajmująco opowiadał o tym co to znaczy, że książka jest kultowa i na czym polegał kultowy charakter książek takich, jak np. "Astrea", "Nowa Heloiza" i "Cierpienia młodego Wertera" w czasach, gdy nie było nie tylko internetu, ale nawet radia. Wyjaśnił, że dzieło kultowe nie musi być popularne masowo, może być kultowe tylko w pewnym niszowym kręgu. Książki kultowe często dostarczają inspiracji dotyczących cytatów, imion, wzorców postępowania, ubioru. Kiedy dzieło staje się kultowe pojawiają się polemiki i parodie, adaptacje filmowe, gry komputerowe, komiksy na podstawie książek.

Dr hab. Paweł Kaczyński przedstawił na podstawie powieści “Astrea” d’Urfégo skąd bierze się kultowość powieści. Astrea odniosła ogromny sukces czytelniczy we Francji i w Europie. Jego źródła należy szukać w fakcie, że po wojnach religijnych to kobiety brylowały na salonach i dyktowały nową wrażliwość. “Astrea” była dla społeczeństwa zwierciadłem, w którym współcześni chcieli widzieć siebie. Kultowość dzieła przejawiała się nie tylko w jego popularności, ale też w tym, że po śmierci autora pojawiały się kontynuacje powieści. Aluzje do przygód bohaterów Astrei pojawiały się w listach Jana III Sobieskiego i Marysienki, powieść była też budulcem miłosnego szyfru. Weszła więc do języka i życia.

W XVIII wieku największy sukces wydawniczy odniosła “Nowa Heloiza” napisana przez Jeana Jacques’a Rousseau. Mimo, że powieść spotkała się z nieprzychylnością krytyków, to jednak “Nową Heloizę” doceniła publiczność. Często czytano ją zbiorowo, w towarzystwie, na salonach. Pod jej wpływem zaszły zmiany w języku i obyczajach społecznych, powstał nowy model człowieka - czułego i wrażliwego. Pojawiające się w powieści góry stały się popularnym celem wycieczek - dzieło to dało początek turystyce górskiej. Dzięki przykładowi głównej bohaterki - Julii, która pomagała biednym, została zapoczątkowana moda na filantropię.

Kolejną omawianą powieścią kultową to “Cierpienia młodego Wertera” Johanna Wolfganga Goethego. Prelegent opowiedział o genezie powstania powieści, jej odbiorze, w którym głosy zachwytu mieszały się z głosami potępienia. Wspomniał, że dzieło to miało wpływ postawy i na modę tego okresu oraz powstanie utworów naśladowczych powieści.

